

Sz. Bíró Zoltán

Ukrajna - választások után

Megtörténtek a választások, s Ukrajnának új elnöke van, a „narancsos forradalom” idején alulmaradt Viktor Janukovics. És ezen aligha változtat majd a vesztes fél, Julia Timosenko elkeseredett kísérlete, az eredmény bíróság előtti megtámadása. Roppant kicsi az esélye, hogy sikerrel járjon, mert a külvilág egyértelműen elfogadta az eredményt. A verseny ezúttal valóban tisztas feltételek mellett folyt – és ez kétségtelenül jórészt a „narancsos fordulat” következménye –, a közhangulat sem támogatja egy újabb választási forduló kikényszerítését. Ezzel Timosenko környezetében is tisztában vannak, így – bár korábban nagy volt a fogadkozás – a vesztesek mégsem az utcán próbálják kikényszeríteni az eredmény megsemmisítését, hanem bíróság előtt. Ez vitathatatlanul civilizált megoldás, még ha nem is tűnik kifejezetten elegánsnak.

De miért is várnánk ott eleganciát, ahol az elit immár két évtizede a stratégiai súlyú ügyekben sem tud konszenzusra jutni? Pedig, ha valamire lenne igény, hát erre mindenképpen. Már csak azért is, mert Ukrajna, ahogy 2004-ben, úgy most is Európa egyik legszegényebb állama, az egy főre eső éves jövedelem még ma sem több kétezer dollárnál. De nemcsak a gazdaság változatlanul rossz állapota jelent problémát – amit a globális válság csak tovább mélyített –, de az állam működőképessége is. A juscsenkói évek vajmi keveset tudtak ezen változtatni. Nem változott a helyzet a korrupció és klánharcok ügyében sem. Letörésükhöz Juscsenko soha nem volt elég erős, s e szerepet nem is ambicionálta különösebben. Noha korábbi teljesítménye joggal tette őt elismert

és sikeres gazdasági vezetővé, mégsem a gazdaság problémái kerültek elnöki tevékenységének középpontjába. Döntően olyan szimbolikus kérdésekre koncentrált, mint amilyen az ukrán nemzeti identitás. És ebben még nem is lett volna semmi kivetni való, csak hogy az általa felkarolt ügyek – az 1933/1934-es nagy éhínség, a holodomor vagy az úgynevezett ukrán nemzeti felszabadító küzdelem új értelmezése – nem a nemzeti egység megteremtése felé vitték az ukrainai közösséget, hanem ellenkezőleg, új és felesleges konfliktusok felé.

Ugyancsak a konfliktusokat szaporította a NATO-csatlakozás erőltetett forszírozása. És ez nemcsak azért bizonyult elhibázott politikának, mert azt az egyre magabiztosabbá váló Oroszország kitaróan ellenezte, hanem azért, mert azzal maguk az ukránok többsége sem értett – és ért ma sem – egyet. Juscsenko azonban mégsem itt követte el a legkomolyabb hibát. Legjelentősebb – stratégiai súlyú – tévedésének az orosz–ukrán energetikai kapcsolatoknak a narancsos fordulatot követő érintetlenül hagyása bizonyult. Naivitás volt ugyanis azt feltételezni, Moszkva azok után is fenntartja korábbi preferenciáit, hogy Kijev elkezd mindjobban távolodni tőle. A most távozó elnök és környezete akkor járt volna el helyesen, ha elé megy e problémának, és maga kezdeményezi e kapcsolatrendszer új, világos alapokra helyezését. De nem ez történt, így aztán jöttek helyette az ismétlődő gázmizériák. A mostani választások nyomán talán egy dologban reménykedhetünk. Abban, hogy ezt a hibát az új ukrán vezetés többé nem fogja elkövetni. ■